

LADISLAV SZÁNTÓ

LENIN — NESMRTELNÝ UČITEL POKROKOVÉHO ĽUDSTVA

Zakladatelia vedeckého komunizmu Marx a Engels s obrovskou teoretickou prácou, vynaloženou na osvojenie a kritické prepracovanie všetkého pozitívneho poznania, čo ľudstvo za veky nashromáždilo, odhalili objektívne zákonitosti materialistickej dialektiky a vytvorili tejto objektívnej dialektike zodpovedajúcu vedeckú metódu poznávania a myslenia. Zakladatelia vedeckého komunizmu preskúmali celý predchádzajúci historický vývin, t. j. históriu ľudskej spoločnosti a jej zákonitého vývoja, históriu prírody, históriu vedy a umenia. Študovali, kritizovali a touto vedeckou prácou prekonalí do ich čias jestvujúce filozofické a ideologické systémy, ako vulgárny a metafyzický materializmus a idealizmy Kanta, Hegla a ich epigónov. Podrobili kritike rôzne malomeštiacke utópie socializmu a aplikovali svoju novú, skutočne vedeckú metódu materialistickej dialektiky na vývin ľudskej spoločnosti vôbec a jej ekonomickej oblasti zvlášť.

Marx a Engels svojou vedeckou prácou uskutočnili revolúciu vo vývine ľudského myslenia, vytvorili takú metódu myslenia, ktorá zaručuje vyššiu vedeckosť, a spojili ju s najvyspelejšou spoločenskou triedou. Utvorili tým tú nepremožiteľnú sociálnu silu, ktorá oslobodí nielen seba, ale aj celé ľudstvo od všetkých foriem vykorisťovania a utláčania človeka človekom.

Marxizmus, túto vedeckú teóriu a prax robotníckej triedy, ktorý je výslednicou celého predchádzajúceho vývoja vedy a praxe a dielom teoreticko-kritickej a politickej práce Marxa a Engelsa, teoretikovia sociálnej demokracie postupom vývoja triedneho boja zrevidovali a znetvorili až do oportunistu, sociálpatriotizmu, sociálšovinizmu a sociálfašizmu,

čím zradili vec socializmu a robotníckej triedy a stali sa „strážnymi psami“ buržoázie a priviedli robotníctvo do katastrofy.

Zo všetkých príslušníkov II. internacionály jediný Lenin ostal verný teórii a praxi marxizmu a tým sa stal nesmrteľným vodcom nielen ruskej a svetovej robotníckej triedy, ale aj celého pokrokového ľudstva.

Lenin bol kongeniálnym pokračovateľom životného diela Marxa a Engelsa, kongeniálnym teoretikom a vodcom proletariátu, ktorý priviedol robotnícku triedu na šestine povrchu zeme k víťazstvu nad buržoáziou a ktorý, premeniac vedu o socializme na živý socialistický život, utvoril novú epochu ľudských dejín, epochu socializmu a komunizmu.

Lenin bol vodcom prvej víťaznej socialistickej revolúcie v dejinách ľudstva a zakladateľom prvého robotníckeho štátu: sovietskej republiky. Jeho genialita, jeho ohromné vedomosti, jeho obdivuhodné umenie organizovať a viesť masy, umenie sjednotiť, poučovať, vychovávať a zocelovať tieto masy a najmä ich predvoj, komunistickú stranu, slovom celá jeho osobnosť, mali rozhodujúci význam pre víťazstvo Októbrovej revolúcie a dejiny celého ľudstva.

Po smrti zakladateľov vedeckého komunizmu jediný Lenin pozdvihol zástavu revolučného marxizmu ešte vyššie. V boji s teoretikmi II. internacionály odhalil a rozbil ich zradný revizionizmus a oportunistizmus a na základe zovšeobecňovania skúseností revolučného triedneho boja svetového proletariátu obhájil a rozvil vedecké učenie Marxa a Engelsa. Lenin rozvil a pozdvihol na nový a vyšší vývinový stupeň predovšetkým revolučnú metódu marxizmu, t. j. jeho dušu, materialistickú dialektiku. Skúmajúc vývinové zákonitosti kapitalizmu v období po smrti Marxa a Engelsa, Lenin objavil imperializmus ako poslednú etapu kapitalizmu, odhalil jeho špecifické protirečenia a utvoril jeho vedeckú teóriu. Lenin ukázal, že imperializmus je epocha hnijúceho a umierajúceho kapitalizmu, epocha vojen a proletárskych revolúcií, že je prahom socialistickej revolúcie. Opierajúc sa o skúsenosti troch revolúcií v Rusku, Lenin rozvil a konkretizoval učenie marxizmu o hlavnej jeho súčasťke, o diktatúre proletariátu a objavil v sovietskych robotníckych a roľníckych zástupcov históriou konečne nájdenú štátnu formu diktatúry proletariátu, pomocou ktorej sa môže uskutočniť oslobodenie práce. Rozvíjajúc a konkretizujúc učenie Marxa a Engelsa o proletárskej revolúcii, Lenin opodstatnil a rozvil ideu hegemonie proletariátu v každej novodobej revolúcii, dielu o prerastaní buržoáznodemokratickej revolúcie do revolúcie

proletárskej a o nevyhnutnosti víťazstva socializmu v jednej krajine. Lenin rozvil idey Marxa a Engelsa o politickej strane proletariátu a jej stratégiu a taktiku. Zorganizoval, vychoval a zocelil v boji s rôznymi nepriateľmi politickú stranu nového typu, slávnou komunistickú stranu boľševikov, ktorá priviedla predvoj svetového proletariátu, ruskú robotnícku triedu, spojenú s pracujúcim roľníctvom, v Októbri k víťazstvu a od tých čias ju stále vedie k nekonečnému radu víťazstiev svetovo-historických ako v politike, tak aj v hospodárstve a kultúre.

Sjednocujúc vo svojej osobnosti geniálneho učenca a teoretika, vyzbrojeného suverénnym ovládaním múdrosti celej pokrokovej vedy, s náruživým revolučným bojovníkom, vodcom más a organizátorom ich revolučnej praxe, stal sa Lenin tvorcom vyššieho vývinového stupňa marxizmu, t. j. leninizmu, „marxizmu epochy imperializmu a proletárskej revolúcie“.

Nie je mysliteľné, aby sa životné dielo a význam Leninovej osobnosti pre ruský a svetový proletariát a celé pokrokové ľudstvo mohli čo aj len náznakovo vystihnúť v jednom článku. V tomto článku chceme preto poukázať len na tie Leninom objavené a splnené predpoklady rozvinutia marxizmu na leninizmus, splnenie ktorých je záväzné pre každého, kto chce byť marxistom-leninistom.

V protiklade k „marxistom“ II. internacionály, ktorí nepochopili, že marxizmus je živé, stále sa rozvíjajúce učenie, a preto ho, podľa Lenina, urobili „jednostranným, zmrzačeným, mŕtvym, lebo vylupovali z neho jeho živú dušu, podrývali jeho najhlbšie teoretické základy, dialektiku, učenie o všestrannej a úplnej protirečivosti historického vývinu a podkopali jeho súvislosť s určitými praktickými úlohami epochy, ktoré sa môžu meniť pri každom novom zvrate histórie“. Lenin chápal a učil proletariát chápať marxizmus nie takto dogmaticky, nie ako hotové, strnulé a nevyvíjajúce sa učenie, ale ako živý návod pre prax. „Na Marxovu teóriu sa vôbec nedívame ako na niečo zakončené a nedotknuteľné — učí Lenin. — Naopak, sme presvedčení, že položila iba základné kamene tej vedy, ktorú musia socialisti ďalej rozvíjať vo všetkých smeroch, keď nechcú zaostať za životom.“ Myslíme, že pre ruských socialistov je zvlášť nevyhnutné samostatne spracovať Marxovu teóriu, lebo táto teória dáva iba všeobecné vedúce poučky, ktoré sa špecificky ináč aplikujú v Anglicku ako vo Francúzsku, vo Francúzsku ináč ako v Nemecku a v Nemecku ináč ako v Rusku.

História triedneho boja proletariátu a vývin robotníckej strany názorne ukazuje, že sa v ňom stále vynáraly také skupiny, ktoré zaostávaly za živým životom a ktoré sa preto dostávaly do nepriateľského protikladu s marxizmom a robotníckou triedou. Marxizmus sa preto rozvíjal podľa zákonitosti materialistickej dialektiky v boji protikladov a v prekonávaní ich protirečení. Tak vidíme, že na konci štyridsiatych rokov min. stor. vystupuje Marx proti proudhonistom. V šesťdesiatych rokoch sa vedie boj s anarchistami. V sedemdesiatych rokoch vystupuje v lone sociálnodemokratickej strany pán Dühring a šíri v jej radoch pozitivizmus. V deväťdesiatych rokoch vystupuje opäť Bernstein so svojím revizionizmom. V rokoch 1894—1902 sa vedie v Rusku boj marxistov s „ekonomistami“ a neskôr, v rokoch 1903—1908, medzi „boľševikmi“ a „menševikmi“. V rokoch 1908—1914 nadobúda formu boja marxistov a likvidátorov a v rokoch 1914—1917 formu boja boľševikov so sociálšovinistami. Po víťazstve revolúcie sa forma boja opäť menila na boj lenincov s trockistami, bucharinovcami a pod. V týchto bojoch sa však menila iba forma, kým obsah, t. j. okolnosť, že sa do robotníckej strany pretískali nositelia buržoáznych triednych záujmov, ostával nezmenený. V týchto vnútrostrannických bojoch sa pod Leninovým vedením vyvíjal marxizmus na leninizmus.

História našej Komunistickej strany Československa nás učí, že pod vedením K. Gottwalda aj naša strana vospievala a zocelovala sa v bojom prekonávaní vnútorných protikladov, ktoré v nej vznikali v bojoch s jilekvcami, neuratrovcami, buržoáznyimi nacionalistami, kozmopolitami a pod. agentmi buržoázie v radoch robotníckej triedy. Treba si však uvedomiť, že aj dnes sú v nej skupiny a jednotlivci, ktorí majú dogmatizujúce sklony, v hlavách ktorých sa živý návod marxizmu-leninizmu stáva jednostranným a mŕtvym. Sú tu aj dnes sociálnodemokratizujúce tendencie, proti ktorým musíme bojovať a kriticky ich prekonávať.

Ďalšia črta leninského chápania marxizmu je, že z teoretikov obdobia II. internacionály jediný Lenin pochopil a prehĺbil postoj robotníckej strany a triedy k marxizmu, keď dokázal, že marxizmus je všestranným učením, učením jednotným a celistvým, z ktorého sa nemôže vynechať ani jedna stránka bez toho, aby sa nezmenila jeho podstata. To znamená, že rozvíjajúce marxizmus Lenin rozvíjal všetky jeho stránky, všetky jeho súčiastky. Lenin učil, že rozvíjanie marxizmu ako celku sa nedialo nikdy náhodile, nebolo podmienené rozmarom osôb, ktoré sa na tomto rozvíjaní zúčastňovali. Niet nič pomýlenejšieho — učí Lenin — ako myslieť,

že teoretické boje, ktoré sa viedly vnútri marxizmu, boli vyvolávané hašterivostou jednotlivých „inteligentov“, chcujúcich si získať dôveru robotníckej triedy. Marxizmus by sa zmenil na mŕtvu dogmu, učil sústavne Lenin a nebol by živým návodom pre prax, keby filozofické a vôbec teoretické spory neboly spojené s určitými svojráznosťami celého politického boja na určitom stupni robotníckeho hnutia. „Pri bohatosti a rôznostrannosti ideovej náplne marxizmu — učí nás Lenin — niet nič podivného na tom, že v Rusku, ako aj v iných krajinách rôzne historické obdobia vyzdvihujú zvlášť do popredia raz tú, raz inú stránku marxizmu. V Nemecku do r. 1848 sa vyzdvihovalo najmä filozofické formovanie marxizmu, r. 1848 zas politické idey marxizmu, v päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch ekonomické učenie Marxovo. V Rusku sa do revolúcie vyzdvihovalo najmä uplatňovanie Marxovho ekonomického učenia na našu skutočnosť, v časoch revolúcie sa vyzdvihovala marxistická politika, po revolúcii marxistická filozofia. To však neznamená, že je prípustné hocikedy ignorovať čo aj len jednu stránku marxizmu. To znamená, že prevaha záujmu pre tú či onú stránku nezávisí od subjektívnych želaní, ale od súhrnu historických podmienok.“

Obdobie pred Októbrovou revolúciou objektívne vyzdvihovalo do popredia teoretického záujmu ruských marxistov politickú stránku triedneho boja. Po revolúcii zas stránku ekonomickú, kým v tridsiatych rokoch byly v centre pozornosti strany otázky filozofické. Komunistická strana sústredila svoju pozornosť podľa týchto objektívnych potrieb na tú či onú stránku života, no vďaka Leninovmu a neskôr Stalinovmu vedeniu toto prízvukovanie jednej alebo druhej stránky skutočnosti aj v ideologickom živote nikdy neroztrhalo celistvosť marxizmu, neznamenalo ignorovanie jeho ostatných stránok. Jednou z najhlbších príčin sociáldemokratizmu je nepochopenie tvorivej, protidogmatickej a celistej podstaty marxizmu. Marxizmus sa preto menil zo živého a všestranného učenia na bezduché a školometské odvolávanie sa na jeho politické alebo ekonomické poučky, redukoval sa na mechanické „nanášanie“ na život alebo — ak sa vzpíeral tomuto hlúpemu „osedlávaniu“ a vtiesňovaniu do „škatuliek“ — postupovalo sa opačne: povrchne a v rozpore s jeho podstatou sa „revidoval“ a „doplňoval“. Lenin cez celý svoj život viedol nesmieriteľný boj proti tým, ktorí pod maskou „ortodoxie“ premieňali marxizmus na mŕtvu dogmu, na citovanie a „nanášanie“, ako aj proti tým, ktorí ho chceli pod heslom „slobody kritiky“ svojimi povrchnými „doplňkami“ zbahňovať a znetvorovať. Lenin učil nevyhnutnosť rozvíjania

marxizmu, ale takého rozvíjania, ktoré je všestranné, zachováva jeho celistvosť, jeho zásady, a bojoval proti tým, ktorí sa nazývali marxistami, ale pritom považovali marxizmus za strnulé učenie, odkázané na oživenie, na doplnenie, na dovŕšenie, a v skutočnosti chceli zničiť jeho najpodstatnejšie zásady.

Jednou z najpodstatnejších charakterových črt sociáldemokratizmu je ignorovanie filozofickej stránky marxizmu. Medzi hlavnými príčinami svrhnutia sa sociálnej demokracie do bahna revizionizmu a oportunistu videl Lenin už r. 1908 na prvom mieste podľahnutie jej ideologov náporu buržoáznej filozofie, zrieknutie sa dialektického materializmu ako vraj „zvýšku heglóvčiny“ (ktorú však nikdy nechápali a neocenili) a v primknutí sa k vtedy móde nej novokantovskej filozofii. Je známe, že aj ideový vodca II. internacionály, K. Kautsky, považoval dialekticko-materialistický svetonázor a metódu marxizmu za jeho nepodstatnú súčiasťku, ktorá sa môže nahradiť inou filozofiou a metódou, hoci aj vyslovene metafyzickou, ako je filozofia Kantova. Vo svojom liste, napísanom Plechanovovi r. 1898, teda v časoch, keď sa toto opúšťanie filozofických základov marxizmu sociálnodemokratickými ideológmi šírilo a keď ich návrat „zpäť ku Kantovi“ vážne ohrozoval sociálnodemokratickú stranu, dával Plechanovovi, ktorý sám bol tiež v rozpakoch v tejto otázke, takúto radu: „Pravda, ja sa musím otvorene priznať, že ma neokantovstvo čo najmenej znepokojuje. Nebol som nikdy silný vo filozofii a hoci stojím úplne na stanovisku dialektického materializmu, predsa myslím, že historické a ekonomické hľadisko Marxa a Engelsa sa ukazuje byť v prípade potreby slučiteľné aj s kantovstvom.“

A podobný názor mal na význam filozofie dialektického materializmu aj Plechanov, a to napriek tomu, že bol o hlavu vyšším marxistom ako Kautsky. V článku, v ktorom „bojuje“ proti neokantovskému revidovaniu marxizmu p. Struven a Bulgakovom na konci XIX. stor., hlása takýto „marxizmus“: „Neokantovec, ktorý uznáva správnosť ekonomickej a filozoficko-historickej teórie autora *Kapitálu*, v týchto medziach môže byť práve takým verným a konkrétnym prívržencom tohto významného mysliteľa ako hociktorý zo súčasných materialistov, t. j. tých, ktorí idú za autorom *Kapitálu* aj vo filozofii. Je však možné súhlasiť s filozoficko-historickými názormi hociktorého spisovateľa a nesúhlasiť pritom s jeho filozofickými názormi? Na túto otázku nie je možné odpovedať bezvýhradne. Ča depend (všetko závisí od okolností), hovoria Francúzi. No čo sa týka neokantovcov, musíme priznať, že oni môžu uznávať správ-

nosť ekonomických a filozoficko-historických názorov Marxa bez toho, že by pozmenili svoje filozofické stanovisko.“

V tomto liberalistickom a ignorantskom postoji aj vedúcich ideologov II. internacionály k filozofickej otázke marxizmu bola jedna z objektívnych príčin postupného zburžoáznenia sociálnej demokracie. Keďže zamienili marxistickú filozofiu a metódu poznávania a konania metafyzickou filozofiou a metódou, nevedeli pochopiť objektívnu dialektiku vývoja kapitalizmu a považovali napr. vznikanie monopolistického stupňa kapitalizmu za „pokojné prerastenie kapitalizmu do socializmu“. Pre tú istú príčinu považovali buržoáznu demokraciu za absolútnu a nevedeli (neskôr ani nechceli) pochopiť nevyhnutnosť prechodného obdobia od kapitalizmu k socializmu, ako aj nevyhnutnosť diktatúry proletariátu, tejto proletárskej demokracie, ako štátu tohto obdobia. No aj podobné nepochopenie objektívnej dialektiky teórie a praxe, ekonomie a politiky, abstraktného a konkrétneho, všeobecného a špecifického, živelného a uvedomelého, obsahu a formy, nepochopenie dialektických jednôt protikladov a ich metafyzické „riešenie“ miesto riešenia dialektického nako-niec vyústilo v tej teórii a praxi, ktorú poznáme ako vulgarizujúci, zjednodušujúci a tým zahubujúci sociáldemokratizmus. A naopak.

Pochopenie dialektického materializmu a jeho významu ako „živej duše“ celého marxizmu, jeho prehĺbenie a konkretizovanie ako leninskej „jednoty dialektiky, logiky a teórie poznania“, t. j. takej jednoty, ktorá robí zbytočným používanie troch slov, lebo stačí jedno, leninské rozvinutie dialektického materializmu ako učenia „o zákonoch rozvoja všetkých materiálnych, prírodných a duchovných vecí, t. j. o výslednici, sume, konzekvencii histórie poznania sveta“; prehĺbenie a konkretizovanie zákona jednoty a boja protikladov ako „jadra dialektiky“, prehĺbenie a konkretizovanie teórie odrazu — toto je podstata tvorivého marxizmu, to je to nové, čím obohatil Lenin metódu marxizmu. No Lenin nezdokonaľoval metódu marxizmu „čistým“ teoretizovaním, odtrhnutom od objektívno-materiálneho života. Marxizmus, učí Lenin, je iba vtedy skutočný marxizmus, keď sa jeho filozofia a metóda používa v procese analýzy a poznávania danej konkrétosti. Lenin rozvil a obohatil marxizmus v procese analýzy a poznávania epochy imperializmu, jeho nových protirečivostí. A to najprv epochy imperializmu vôbec a potom ruského zvlášť, ďalej v analýze procesu prerastania buržoázno-demokratickej revolúcie do revolúcie proletárskej v ruskej konkrétosti. Lenin učí marxistov všetkých národov, že vlastnú konkrétosť treba analyzovať

a poznávať na základe a pomocou už dosiahnutého marxistického poznania. V takejto dialektickej súvislosti metódy marxizmu a všetkých strán živej skutočnosti rozvíjal, prehľboval a obohacoval Lenin marxizmus.

Lenin stále prizvukoval, že skutočne tvorivý marxizmus požaduje od svojich prívržencov, aby sa snažili samostatne pracovať na originálnej historickej úlohe, aby každý komunista, osvojac si učenie marxizmu, nespokojoval sa jeho hlásaním a opakovaním, ale aby sa snažil na základe tohto poznania a pomocou dialektickej metódy vlastnou hlavou rozoberať danú konkrétnosť.

„Požadujeme — učí Lenin — samostatnú prácu na originálnej historickej úlohe. Táto úloha sa môže zdať zvlášť ťažkou iba ľuďom, ktorí nevedia samostatne myslieť a samostatne pracovať. V skutočnosti je to úloha ako každá špecifická úloha, ľahšia ako sú iné úlohy, lebo jej riešiteľnosť je obsiahnutá práve v podmienkach danej úlohy.“

Pravda, Lenina treba správne pochopiť. Táto úloha samostatného myslenia a pracovania je ľahká v tom smysle, že podmienky odpovede ležia v samej skúmanej skutočnosti. Odhalenie týchto podmienok správnej odpovede však požaduje dialektický výskum skutočnosti a tento zas aplikáciu celej skúsenosti marxistickej dialektiky na daný problém v danej situácii a za daného vzťahu triednych síl.

Táto bezprostredná súvislosť marxistickej filozofie a metódy so skutočnosťou bola tým pevným teoretickým základom, na ktorom Lenin tak skvele prekonal jednu z najhnusnejších povahových črt sociáldemokratizmu: diametrálne rozchádzanie sa teórie a praxe a na novom, historicky vyššom vývinovom stupni obnovil ich jednotu, utvorenú Marxom a Engelsom. Zachovávaním a znovuvytváraním tejto jednoty sa komunistická strana na čele s robotníckou triedou stala všemohúcou.

Bezprostredná súvislosť dialekticko-materialistickej metódy a filozofie so skutočnosťou umožnila prekonať aj ďalšie črty sociáldemokratizmu, t. j. objektivizmus a subjektivizmus, ako aj nestranníckosť a ideológiu. Lenin dokázal, že neznalosť marxistickej dialektiky zapríčinila, že sa sociálnodemokratickí ideologovia zrútili do metafyziky jednostranného chápania objektivnosti a subjektívnosti, objektu a subjektu histórie. Lenin učí, že kým objektivnosť sa uspokojuje s konštatovaním faktov, „neprekonateľných tendencií“ a pod., dialektický materialista ide ďalej, poukazuje na triedy, ktoré určujú obsah spoločenských vzťahov, a postaví sa na stanovisko pokrokovej triedy.

„Dialektický materializmus — učí Lenin — takrečeno obsahuje v sebe

stranníckosť, zaväzujúcu, aby sme sa pri každom hodnotení udalostí postavili na stanovisko určitej spoločenskej skupiny.“ Dialektická jednota objektívneho sveta a proletársko-triedneho subjektu je tým princípom, charakteristickým pre marxizmus-leninizmus, ktorý utvoril Lenin.

Sociáldemokratizmus ako buržoázny prvok v tele robotníkej triedy a komunistických strán, v boji proti ktorému Lenin rozvil marxizmus, žije a v rôznych formách prekáža nášmu vývoju aj dnes. S. Zápotocký a s. Široký opätovne obrátili pozornosť strany na nebezpečenstvo sociáldemokratizmu u nás a mobilizovali členstvo do boja proti nemu. „Sociáldemokratizmus — povedal s. Široký na X. sjazde KSS — je nositeľom buržoáznodemokratických náhľadov... odmieta demokratický centralizmus... zanáša do radov robotníctva úzko stavovské, partikulárne a lokálne záujmy, stavia ich proti spoločným záujmom robotníckej triedy, šírením reformistickej ideologie do našich pomerov orientuje menej vyspelých robotníkov na tieto hospodárske a sociálne otázky vlastného závodu a odvracia ich pozornosť od všeobecných politických a ekonomických otázok výstavby socializmu, od hájenia a prebojovania spoločných záujmov a potrieb celej robotníckej triedy. Politická výchova členov strany musí preto smerovať k nesmieriteľnému postoju proti sociáldemokratizmu ako jednému z najnebezpečnejších prejavov buržoáznej ideologie a tým k zvýšeniu revolučnej, pribojnej sily našej strany.“ Nedostatky a chyby praxe niektorých složíek nášho strannického a štátneho aparátu, na ktoré poukázal s. Zápotocký vo svojom prejave na poslednom zasadnutí ÚV KSČ, majú vo väčšine prípadov korene vo zvyškoch sociáldemokratizmu týchto ľudí. No nie len tých ľudí, ktorí si ho priniesli zo sociálnodemokratickej a národnosocialistickej strany a došiel ho neprekonali. Sociáldemokratizmus sa okrem toho rodí a reprodukuje aj v našom ľudovodemokratickom živote zo zvyškov malomeštiactva a v dôsledku vulgárneho, zjednodušovaného, slovom sociálnodemokratického vzťahu nových členov našej strany a nových funkcionárov nášho štátneho aparátu k marxizmu-leninizmu. Sociáldemokratizmus, ktorý nás ohrozuje, má teda do určitej miery nový obsah.

Z tohto faktu vyplýva záver, že ak chceme úspešne bojovať proti sociáldemokratizmu vo vlastných radoch, musíme predovšetkým zdokonaľiť náš doterajší spôsob vyučovania a propagovania marxisticko-leninskej teórie. Naše školy, najmä vysoké, časopisy, noviny, slovom všetky orgány propagovania marxisticko-leninskej ideologie sa nemôžu ďalej uspokojovať s opakovaním, citovaním a pedagogickým vysvetľovaním

učenia, poučiek a vývodov klasikov marxizmu-leninizmu, ku ktorým títo klasici došli na základe výskumu celého svetového kapitalizmu, najmä však konkrétneho výskumu anglického alebo ruského kapitalizmu. Ak nie je teoretické reprodukovanie myšlienok klasikov marxizmu-leninizmu spojené s tvorivým aplikovaním na našu konkrétnosť, ak poučky a tézy klasikov nie sú vyvedené vlastnou prácou z našej konkrétnosti, ale iba deklarované, ak sa ich pravdivosť iba tvrdí a uisťuje, musí to viesť k sociáldemokratizmu dnes práve tak, ako viedol podobný vzťah teoretikov II. internacionály do bahna oportunistu.

My sa musíme učiť leninsky narábať marxizmom a stalinsky narábať marxizmom-leninizmom. To znamená, že sa nesmieme uspokojiť so zovňajším uznávaním a hlásaním marxisticko-leninského učenia, ale že ho musíme vedieť vyvodzovať z našej konkrétnosti a súčasne vedieť ním pozmeňovať túto konkrétnosť, vedieť ju prevádzať na nový život. Stalin takto charakterizoval tento leninsky tvorivý vzťah lenincov k marxizmu, v protiklade trockistom, zinovievovcom, bucharinovcom a iným formám sociáldemokratizmu:

„Direktívy a poukazy čerpá táto grupa (t. j. leninoci, pozn. L. Sz.) nie z historických analógií a paralel, ale zo skúmania obkolesujúcich ich podmienok. Vo svojej činnosti sa opiera nie o citáty a vývody, ale o skúsenosť z praxe, preverujúc každý svoj krok skúsenosťou, učiac sa na svojich chybách a učiac druhých budovať nový život. A tým sa vlastne vysvetľuje, že sa v činnosti tejto skupiny nerozhádza slovo so skutkom a že Marxovo učenie si úplne zachováva svoju živú revolučnú silu.“

Od Leninovej smrti minulo 30 rokov. Jeho životné dielo je však živšie a rozkvitnutejšie ako kedykoľvek predtým. Ním a jeho kongeniálnym žiakom Stalinom organizovaná a vychovaná komunistická strana pod Stalinovým vedením rozvila Leninovo životné dielo do úplného socializmu a na prah komunizmu. Jej skúsenosti, nadobudnuté v tomto procese budovania nového sveta a zovšeobecnené Stalinom, ďalej rozvíjajú a obohatili teóriu a prax marxizmu-leninizmu. Stojíme na takom stupni nášho ľudovodemokratického života, keď hlavným predpokladom ďalšieho napredovania po ceste k socializmu je prekonanie zvyškov sociáldemokratizmu. Tento boj proti sociáldemokratizmu ako proti jednej z najnebezpečnejších prekážok nášho vývoja však od nás požaduje, aby sme ťažisko svojej propagandistickej práce presunuli z doterajšieho vysvetľovania kníh klasikov marxizmu-leninizmu na vysvetľovanie nášho konkrétneho života pomocou marxizmu-leninizmu, obohateného sovietskym

skou teóriou a praxou. To znamená, aby sme sa neuspokojovali s uvádzaním analogií a paralel so sovietskym životom, s poukazovaním na nedostatky a chyby, ako aj na ich prekonania, ktoré sa vyskytli v procese budovania socializmu v SSSR, ale aby sme okrem našich kladov ukazovali, analyzovali a nachádzali príčiny aj našich mínusov. Musíme sa teda naučiť uskutočňovať to, čo nás Lenin učil, t. j. že skutočná marxistickoleninská analýza problémov spočíva v tom, aby sme vedeli aplikovať všeobecné pravdy marxizmu-leninizmu na konkrétne okolnosti, aby sme vedeli objavovať pomocou všeobecných právd pravdy konkrétne.

Teória iba vtedy a natoľko pomáha a vedie prax miliónov, keď a natoľko im vie konkretizovať teóriu marxizmu-leninizmu na ich situáciu a povýšiť ich skúsenosť na úroveň teórie marxizmu-leninizmu.